

Principer för Stadsskogens gestaltning

Inledning

Förutsättningar

Området är beläget cirka 90 - 125 meter över havet och utgörs idag av kuperad skogsmark med höjdryggar och dalgångar i nord/sydlig riktning. Höjdryggarna ligger ganska tätt intill varandra och skapar ett variationsrikt landskap. Vegetationen består till stor del av barrskog i varierande ålder med visst inslag av lövskog. Till landskapets förutsättningar finns också kulturella lager i form av mindre stenbrott med hugget berg som är överväxta av granskog.

Den planerade utbyggnaden är en del av det större utbyggnadsområdet som utgör stadsdelen Stadsskogen, som genom tre tidigare utbyggnadsetapper har skapat cirka 800 nya bostäder.

Vision

Alingsås kommuns 2040 vision anger att Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla. Denna vision ska vara ledande för Stadsskogens utformning.

Syfte

Principerna förklarar vilka stadsbyggnadskvaliteter som är viktiga för en framtida bebyggelse i Stadsskogenatt förhålla sig till för att uppnå ett gott slutresultat med god helhetsverkan. Principerna förankrar kommunens arkitektoniska idé för området och utgör ett steg i processen av områdets utveckling.

Den arkitektoniska idén som finns presenterad i detta dokument ska förädlas och preciseras genom att lösningar och kvaliteter beskrivs och förklaras i det fortsatta planeringsarbetet genom framtida detaljplanarbeten, detaljprojekteringar och markanvisningsprocesser.

Avgränsning

Detta dokument avgränsas geografiskt av de områden som historiskt har benämnts utbyggnadsetapp fyra och fem av Norra Stadsskogen (se illustrationskarta)

Detta dokument utgöringen prövning mot gällande lagstiftning, såsom exempelvis Miljöbalken, Plan- och bygglagen, utan ska ses som en inriktning för framtida planeringsarbeten.

Övergripande principer

Stadsskogen ska utvecklas till en stadsdel som utgår från en trädgårdsstadsstruktur med en tydlig koppling till Alingsås stads särart. Gestaltungsprinciperna för Stadsskogen utgår från de grundläggande gestaltungsprinciper och den vägledning som finns i Stadsplan för Alingsås stad:

- Det byggda ska grundas i kunskap om historien, utgå från dagens förutsättningar och planeras för framtidens behov.
- Det byggda ska utformas med stöd i kunskap om Alingsås särart samt den specifika platsen.
- Vardagens livsmiljöer ska gestaltas med omsorg och med människan som utgångspunkt.
- Stadens rum och bebyggelse ska utvecklas i relation till alla skalor, från detaljnivå till staden som helhet.
- Förändring av stadens rum, parker, gator och bebyggelse ska kunna beskrivas som en arkitektonisk idé.

För Stadsskogen har tre särskilt utpekade fokusområden identifierats med tillhörande kvaliteter som behöver beaktas för att uppnå ett önskvärt slutresultat.

• Livskvalitet för alla

Den gestaltade livsmiljön ska utformas för att skapa höga boendekvaliteter och ett lokalt vardagsliv av hög kvalitet för alla människor, oavsett förutsättningar. Tillkommande bostäder ska komplettera bostadsutbudet som finns i Stadsskogen idag för att uppnå ett blandat bostadsbestånd där alla boendekategorier finns representerade, vilket möjliggör för kvarboende i området under hela livet.

Stadsskogen ska ge förutsättningar för gemenskap mellan de boende samtidigt som området är välkomnande för utomstående. Detta ställer krav på tydlighet vid utformning av privata-, semiprivata- och offentliga platser, samt de gränssnitt som finns mellan dessa funktioner.

• Trädgårdsstadens kvalitéer och gestaltning

Trädgårdsstadens kvalitéer har stora gestaltningsmässiga värden och identitetsskapande särdrag, vilka utgör en betydelsefull del av Alingsås stads byggnadstradition och särart. Ny bebyggelse i Stadsskogen ska därför inspireras av trädgårdsstadens principer, med anpassning till de förutsättningar som råder på platsen.

De principer som ska tillvaratas från trädgårdsstadens ideal och som ska implementeras i Stadsskogens utveckling är en småskalig bebyggelse med en variation av bostadstyper, kännetecknad av vacker, omsorgsfullt utformad arkitektur med stor detaljrikedom.

Huvudbyggnader ska placeras på ett avstånd från gatan som möjliggör för en väl gestaltad förgårdsmark där träd och växtlighet får plats och tillåts växa. Trädgårdar och kvartersgårdar placeras avskilt från gatan, och på den privata trädgården/kvartersgården finns plats för exempelvis lek, odling och komplementbyggnader.

• Naturen som tillgång

De rekreativvärden som finns i Stadsskogen idag utgör en tillgång för Alingsås stad. Möjligheterna till rekreation och friluftsliv ska genom utvecklingen av Stadsskogen tillgängliggöras, med särskilt fokus på tillgänglighetsanpassning för att göra Stadsskogen tillgängligt för alla. Genom medveten skötsel av naturen ska även naturvärdena i området främjas och stärkas, vilket bidrar till goda levnadsmiljöer för växt- och djurarter.

Detaljer såsom armaturer, bänkar, murar i natursten, trappor, plank och utsmyckning ska utformas på så sätt att de bildar ett gemensamt formspråk som stärker områdets identitet. Anläggningar i naturmarken ska utöver huvudsaklig funktion bidra med andra positiva effekter. Exempelvis kan en dagvattenanläggning, samtidigt som anläggningen hanterar dagvatten och skyfall, skapa nya habitat för arter i området, samt bidra med ett vackert gestaltat inslag i naturmiljön. Övergången mellan offentliga naturstråk och privata bostadsgårdar eller trädgårdar ska vara tydlig samtidigt som naturmarken ska tillåtas inspirera den gestaltade miljön.

Gestaltning och utformning av kvartersmark

Avsnittet beskriver övergripande hur kvartersmarken inom området ska utvecklas sett till kvalitet och gestaltning, med utgångspunkt i den vägledning som finns i Stadsplan för Alingsås stad om trädgårdsstaden:

- Trädgårdsstaden bör möjliggöra för flera olika boendeformer och hustyper.
- Utveckla trädgårdsstaden med utgångspunkt i det organiskt formade gatumönstret, byggnadernas anpassning till terrängen, husens konsekventa placering i gatuliv eller med förgårdsmark, samt häckar och staket som avgränsar trädgårdarna.
- Ta tillvara och utgå från trädgårdsstadens grundläggande kvaliteter och karaktärsdragvad gäller bebyggelsens gestaltning och placering i kvarteret, i samband med utveckling och komplettering.
- Ta tillvara och utgå från trädgårdsstadens karaktäristiska volymer, proportioner och takformer vid ombyggnad, renovering och nybyggnad.
- Förgårdsmark och privata trädgårdar är viktiga stadsbyggnadskvaliteter som inte får förvanskas.
- Komplementbyggnader såsom garage och förråd ska underordna sig huvudbyggnaderna, avseende placering i kvarteret och på tomten. Garage ska vara indragna från huvudbyggnadens fasad. Attefallshus, trädgårdshus och friggebodar skaplaseras i trädgården, i utkanten av tomten.
- Parkering ska placeras utifrån ett helhetsperspektiv och med beaktande av trädgårdsstadens kvaliteter. Förgårdsmark får inte tas i anspråk enbart för parkering.
- Gaturum och offentliga gröna miljöer ska gestaltas utifrån trädgårdsstadens kvaliteter samt med omsorg om sociala och ekologiska värden.

Övergripande principer för Stadsskogen

Bebyggelsen i området kommer bestå av en blandning av olika bebyggelsetyper mellan en till tre våningsplan samt ge möjlighet till inredd vindsvåning.

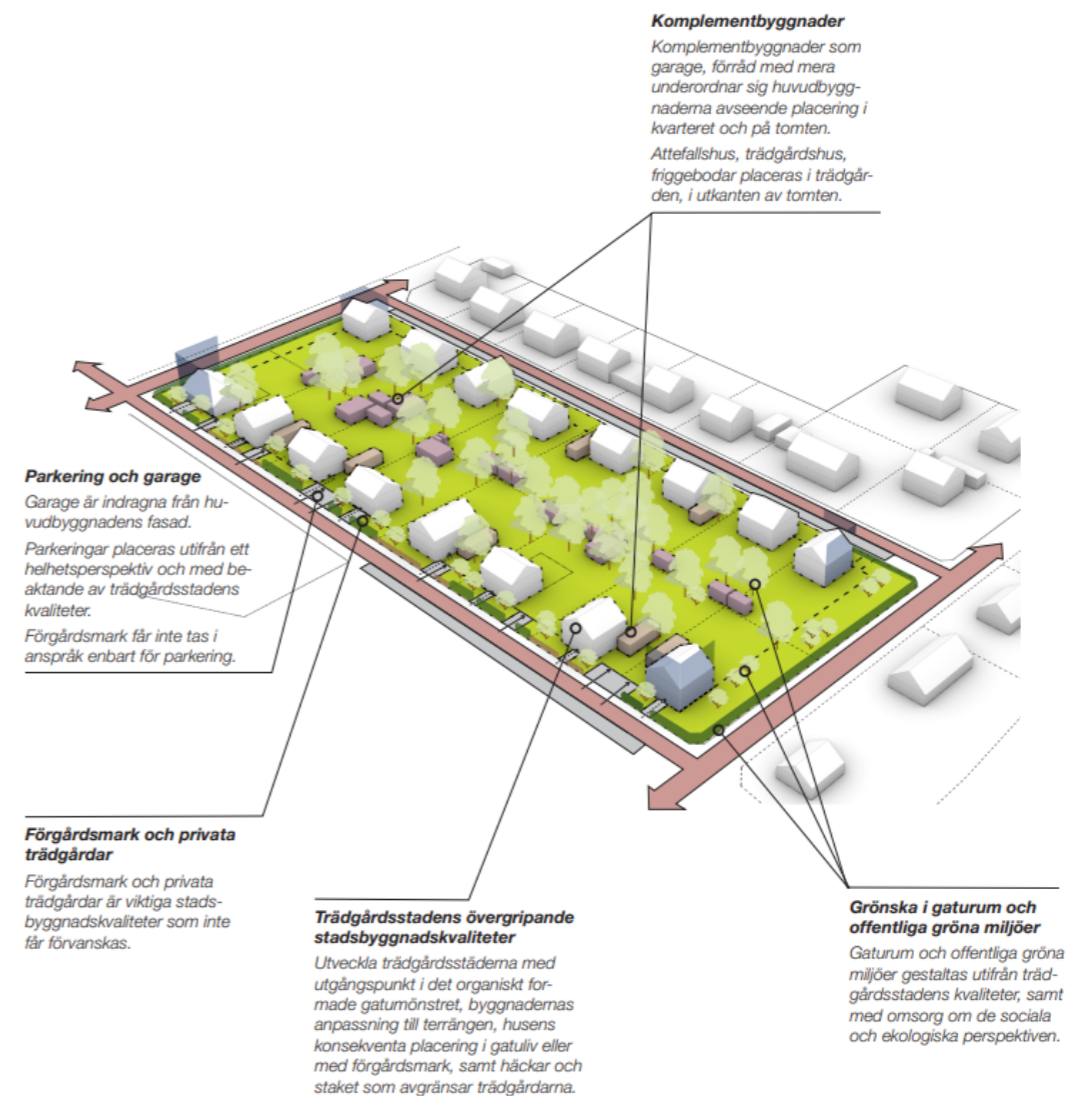
Huvudbyggnader ska placeras på ett avstånd från gatan som möjliggör för en förgårdsmark där träd och växtlighet får plats och tillåts växa. Hårdgjorda ytor på förgårdsmarken ska utformas på ett varsamt sätt, och en majoritet av förgårdsmarken ska skyddas från hårdgöring.

Bebyggelsen i området ska tydligt knyta an till Alingsås särart med väl gestaltad arkitektur såsom gavelmotiv och livfulla utsmyckade fasader, vilket stärker Alingsås identitet.

Byggnadsmaterialen ska i huvudsak utgöras av traditionella, gedigna och hållbara material, såsom trä, tegel, natursten och puts. Färgsättningen är traditionell och i lugna, harmoniska kulörer.

Alla bostäder ska ha tillgång till egen trädgård eller en kvartersgård som kan fungera som ett extra rum för de boende. Bebyggelsens volym och fotavtryck regleras genom bestämmelser i detaljplanen.

För att exemplifiera och illustrera bebyggelsens framtida gestaltning samt ge vägledning för kommande planeringsprocess har fyra olika bebyggelsetyper definierats.

Bebyggelsetyp 1 – Trädgårdsvillan

Trädgårdsvillan utgör den högsta bebyggelsen inom området och paralleller kan göras till kvarterstadens hörnhus. Trädgårdsvillan kan med fördel ha en tydligt markerad sockelvåning, antingen genom annat materialval eller annan färgsättning jämfört med övrig fasad.

Bebyggelsen ska hålla en hög arkitektonisk kvalitet, stor omsorg behöver därför läggas vid utformning av detaljer.

Fasaddetaljer, listverk och fönster/dörrar kan ha en annan färgsättning än fasaden för att framhäva detaljer, samt för att skapa variation i fasadlivet.

Takmaterial ska som utgångspunkt utgöras av falsad plåt eller tegel. Förhållandet mellan tak och fasad bör vara cirka 30% tak och 70% fasad. Takkupor och frontespiser kan med fördel nyttjas för att ge variation i takladskapet, samt för att binda ihop fasad och tak.

Mellan gatan och huvudbyggnaden ska marken upplevas som offentlig, med inslag av växtlighet som både fungerar som ett vackert inslag i den gestaltade miljön och som dagvattenhantering.

Fasader mot gatan ska vara framträdande och eventuella balkonger bör vändas mot kortsidan eller baksidan av byggnaden. Där balkonger mot gatan ändå anses lämpliga ur ett boendeperspektiv ska stor omsorg ägnas utformning av balkongerna för att inte dessa ska bli för framträdande.

Den gemensamma innergården bör placeras avskilt från gatan för att ge denna en privat karaktär. Gården kännetecknas av grönska och lugn med flera mindre platsbildningar där såväl större som mindre sällskap kan sitta ostört. Naturmarken ska vara lättillgänglig från gården.

Komplementbyggnader placeras indragna på tomten och följer som minst placeringen av huvudbyggnadens fasad.

Bilparkering anordnas samlat uppdelat i mindre enheter i markplan och kan med fördel tonas ned från gatan med hjälp av växtlighet, staket eller komplementbyggnader.

Bebyggelsetyp 2 – Stadsradhuset

Stadsradhuset ska bidra till områdets småsadskaraktär genom variation i färgsättning, volym och takutformning.

Fasaddetaljer, listverk och fönster/dörrar kan ha en annan färgsättning än fasaden för att framhäva detaljer samt för att skapa variation i fasadlivet.

Byggnadens sockel får gärna vara markerad och förhöjd i sten eller var- samt utformad betong för att minska insyn från gatan. Bebyggelsen har en väl genomtänkt gestaltning, och får gärna uppnås genom variation.

Förhållandet mellan tak och fasad bör vara cirka 30-50% tak och 70-50% fasad. Takmaterial utgörs av falsad plåt eller tegel. Takkupor och frontspiser kan nyttjas för att ge variation i takladskapet, fler kvadratmeter boendeyta i takvåning och för att binda ihop fasad och tak.

Mellan gatan och huvudbyggnaden ska marken upplevas som offentlig, med inslag av växtlighet som både fungerar som ett vackert inslag i den gestaltade miljön och som dagvattenhantering.

Fasader mot gatan ska vara framträdande och eventuella balkonger bör vändas mot kortsidan eller baksidan av byggnaden. Där balkonger mot gatan ändå anses lämpliga ur ett boendeperspektiv ska stor omsorg ägnas utformning av balkongerna för att inte dessa ska bli för framträdande.

Varje enskild ska förses med trädgård och dessa placeras avskilt från gatan för att ge trädgårdarna en privat karaktär. På trädgården ska det finnas plats för aktivitet och odling i mindre omfattning. Trädgårdarnas gräns får gärna vara tydligt definierad med växtlighet eller staket, utan att skapa barriäreffekt.

Komplementbyggnader ska placeras indragna på tomten och följer som minst placeringen av huvudbyggnadens fasad.

Bilparkering anordnas samlat i mindre enheter, och kan med fördel tonas ned från gatan med hjälp av växtlighet, staket eller komplementbyggnader.

Bebyggelsetyp 3 – Parhuset

Trädgårdsvillan är i sin utformning relativt enkel avseende volymer och detaljeringsgrad, stor omsorg ska läggas vid fasadutformning, färgsättning och utformning av förträdgård.

Fasaden utgörs av gedigna material i enhetlig kulör. Fasaddetaljer, listverk samt fönster och dörrar kan ha en annan färgsättning än fasaden för att framhäva detaljer. Byggnadens volym kan brytas av med burspråk, takkupor eller entrétak.

Förhållandet mellan tak och fasad bör vara cirka 30% tak och 70% fasad. Takmaterial ska utgöras av tegel eller falsad plåt. Mindre takkupor eller takfönster kan med fördel nyttjas för att ge variation i takladskapet, utan att bli för dominanta.

Huvudbyggnader kan behöva placeras något längre från gatan för att få plats med förträdgård, samt eventuell bilparkering. Parkeringsplatser kan även lösas genom samlad parkering.

På förgårdsmarken ska träd och växtlighet förekomma för att skapa en trädgårdskaraktär mot gatan. Förgårdsmarken får gärna vara avgränsad mot gatan med växtlighet.

Fasader mot gatan ska vara framträdande och eventuella balkonger bör vändas mot kortsidan eller baksidan av byggnaden. Där balkonger mot gatan ändå anses lämpliga ur ett boendeperspektiv ska stor omsorg ägnas utformning av balkongerna för att inte dessa ska bli för framträdande.

Varje enskild ska förses med trädgård och dessa placeras avskilt från gatan för att ge trädgårdarna en privat karaktär. På trädgården ska det finnas plats för aktivitet och odling i mindre omfattning. Trädgårdarnas gräns får gärna vara tydligt definierad med växtlighet eller staket, utan att skapa barriäreffekt.

Komplementbyggnader placeras indragna på tomten och följer som minst placeringen av huvudbyggnadens fasad.

Bebyggelsetyp 4 – Kedjehuset

Kedjehuset är den lägsta bebyggelsen i området. Bebyggelsen kan uppföras sammanbyggd eller som friliggande enheter.

Huvudbyggnader placeras likt parhuset något längre från gatan för att få plats med förträdgården. Förgårdsmarken är mot gatan avgränsad med låg häck eller lågt staket. På förgårdsmarken ska träd och växtlighet förekomma för att skapa en trädgårdskaraktär mot gatan. Balkonger bör inte förekomma. Fasaddetaljer, listverk och fönster/dörrar kan ha en annan färgsättning än fasaden.

Förhållandet mellan tak och fasad bör vara cirka 30% tak och 70% fasad. Takmaterial ska utgöras av tegel eller falsad plåt. Takkupor kan nyttjas för att ge variation i takladskapet, binda ihop fasad och tak samt för att möjliggöra fler kvadratmeter boarea.

Varje enskild ska förses med trädgård och dessa placeras avskilt från gatan för att ge trädgårdarna en privat karaktär. På trädgården ska det finnas plats för aktivitet och odling i mindre omfattning. Trädgårdarnas gräns får gärna vara tydligt definierad med växtlighet eller staket, utan att skapa barriäreffekt.

Bilparkering kan anordnas i anslutning till bostaden och kan med fördel tonas ned från gatan med hjälp av växtlighet, staket eller komplementbyggnader. Infarter kan placeras vid tomtgräns och samlas ihop på så sätt att två fastigheter delar infart i fastighetsgräns. Parkeringsplatser kan även lösas genom samlad parkering.

Garage kan anläggas i direkt anslutning till huvudbyggnaden, om dessa ges en omsorgsfull gestaltning och indragen från huvudbyggnadens fasadlinje.

Gestaltning och utformning av allmän plats

Natur

De goda rekreativmöjligheterna i Stadsskogen är en kvalitet för såväl boende i området som besökare. Den sammanhängande skogsmiljön i ett tätortsnära läge är ett värde som måste beaktas i den framtida utvecklingen av området.

Den framtida bebyggelsen kommer främst att lokaliseras till de höjdryggar som går i nord/sydlig riktning genom området. Detta medför att vegetationen i dalgångarna kommer att bevaras, även om miljön i och omkring dessa kommer att förändras. För att fortsatt uppnå känslan av en sammanhängande skogsmiljö som utgör en kvalitet i området idag behöver väl tilltagna, sammanhängande naturstråk i såväl nord/sydlig samt öst/västlig riktning finnas även i framtiden.

För att tillgängliggöra rekreativmöjligheterna för fler människor ska nya entréer till området tillskapas, med information om bland annat rekreativslingor, platsbildningar och andra intressanta besöksmål i området.

Nya slingor ska märkas upp, med utgångspunkt i befintligt stignät. Slingor ska finnas i varierande längder för att passa olika önskemål och förutsättningar. Särskilt viktigt är att tillgänglighetsanpassa stråk utmed dalgångarna, då möjligheterna att nyttja stigarna och uppleva Stadsskogen idag är mycket begränsade för personer med funktionsnedsättningar. Skyltningen ska vara tydlig och ske mot valda målpunkter inom området.

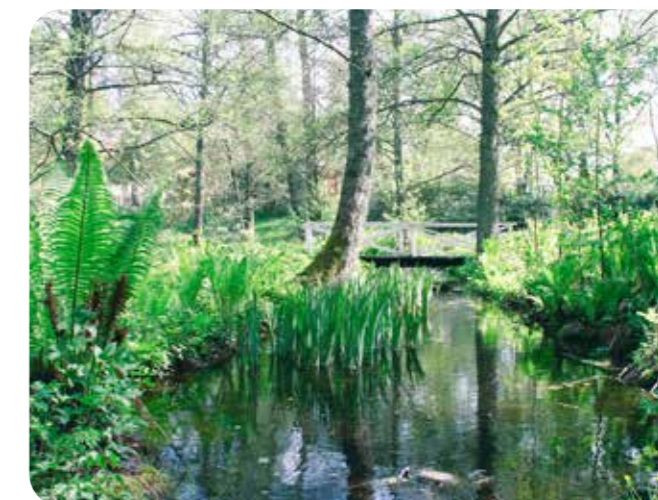
På utvalda platser tillskapas nya platsbildningar. Dessa kan innehålla lekplats, utegym, grillplats, vindskydd, eller andra aktiviteter som berikar området och skapar liv och rörelse.

En större skogspark föreslås centralt i området med god tillgänglighet både för nya kvarter som tillskapas, samt även omkringliggande områden. Platsen ska utgöra en central mötesplats i området. En viktig del för att tillgängliggöra platsen är att skapa en tydlig och tillgänglighetsanpassad koppling till det befintliga Skogstorget i Stadsskogen.

De nya kvarter som tillskapas inom området ska ha en tydlig koppling till rekreativstråken, för att göra naturen lättillgänglig för de boende.

Trygghetsaspekten är viktig att beakta, och att skapa trygga miljöer kring rekreativstråken kan vara direkt avgörande för hur mycket dessa används. Nya slingor, platsbildningar och målpunkter ska planeras på så sätt att de skapar rörelse och mänsklig närvaro.

Inom hela området ska Stadsskogens historia belysas genom att informera om och tillgängliggöra de stenbrott och de särskilda miljöer som finns kring dessa, samt övriga kulturhistoriskt intressanta platser som finns utspridda över området.

Gator och GC-vägar

Alla gator inom området ska ha en trygg karaktär dygnet runt. Naturliga material ska användas i största möjliga mån vid gestaltning av allmän plats, för att bibehålla områdets karaktär.

På grund av att området är kuperat kommer avsteg att behöva göras i vissa fall avseende de rekommendationer som finns för maximal längsgående lutning. Där avsteg behöver göras ska lutningarna vara begränsade i längd och de branta partierna bör följas av sträckor med mindre lutning för möjlighet till vila.

Huvudgatan kopplar samman Rubingatan med Skogskullegatan. Områdesgatorna kommer utgöras av Trollskogsgatan och Tomtebogatan som binder samman Stads-skogsgatan och huvudgatan genom området i nord/sydlig riktning. Utöver dessa finns ett fåtal mindre kvartersgator.

Huvudstråk för cykel kommer anläggas längs huvudgatan. Utmed huvudgatan ska gång- och cykelbanan utformas med hög standard, avseende såväl bredd som maximal längsgående lutning.

Lokalstråk för cykel anläggs längs områdesgatorna. På grund av att området är kuperat kommer lutningarna på dessa gång- och cykelbanor i enstaka fall att överskrida rekommenderad maximal längsgående lutning. Det blir därför viktigt att övrig utformning håller hög standard, för att skapa attraktiva och funktionella cykelvägar.

Kvartersgator följer samma princip som områdesgatan, men bredden anpassas till förutsättningarna i det enskilda fallet. Kvartersgator används i huvudsak inom kvartersmark som tillfartsväg och inte inom allmän plats. Gångbanan kan utgå på kvartersgatan, och bredden på GC-banan minskas. Om förutsättningarna tillåter kan gatan utformas som gata med blandtrafik, alternativt att del av körbanan tas till GC-bana och enbart avgränsas med markbeläggning/målning eller gatsten. Hastighetsdämpande åtgärder kan krävas för att säkerställa att biltrafiken håller låg hastighet.

Utöver detta planeras för ett rekreationsstråk genom naturmarken som utgör ett komplement till huvustråk och lokalstråk för GC-trafik. Stråket förses med belysning och grusbeläggning.

Gatornas exakta sträckning och utformning kommer att fastställas i samband med detaljplan och detaljprojektering.

ALINGSÅS

KOMMUN